

Västmanlands läns museum
Kulturmiljö Rapport B
2013:B4

Valsta säteri

Restaurering av den södra skorstenen

Antikvarisk medverkan

Valsta 4:14
Odensvi socken
Västmanlands län

Ia Manbo

Valsta säteri

Restaurering av den södra skorstenen

Antikvarisk medverkan

Valsta 4:14
Odensvi socken
Västmanlands län

Länsmuseets dnr: VLM 120094

Ia Manbo

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Karlgatan 2, 722 14 Västerås
Tel 021-39 32 22
E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2013

Omslagsfoto: Valsta säteri från söder efter skorstensrestaurering. Bildnr Vlm_kmvIM-2075.

Foto: Där inget annat anges är fotografier tagna av Ia Manbo, Västmanlands läns museum.

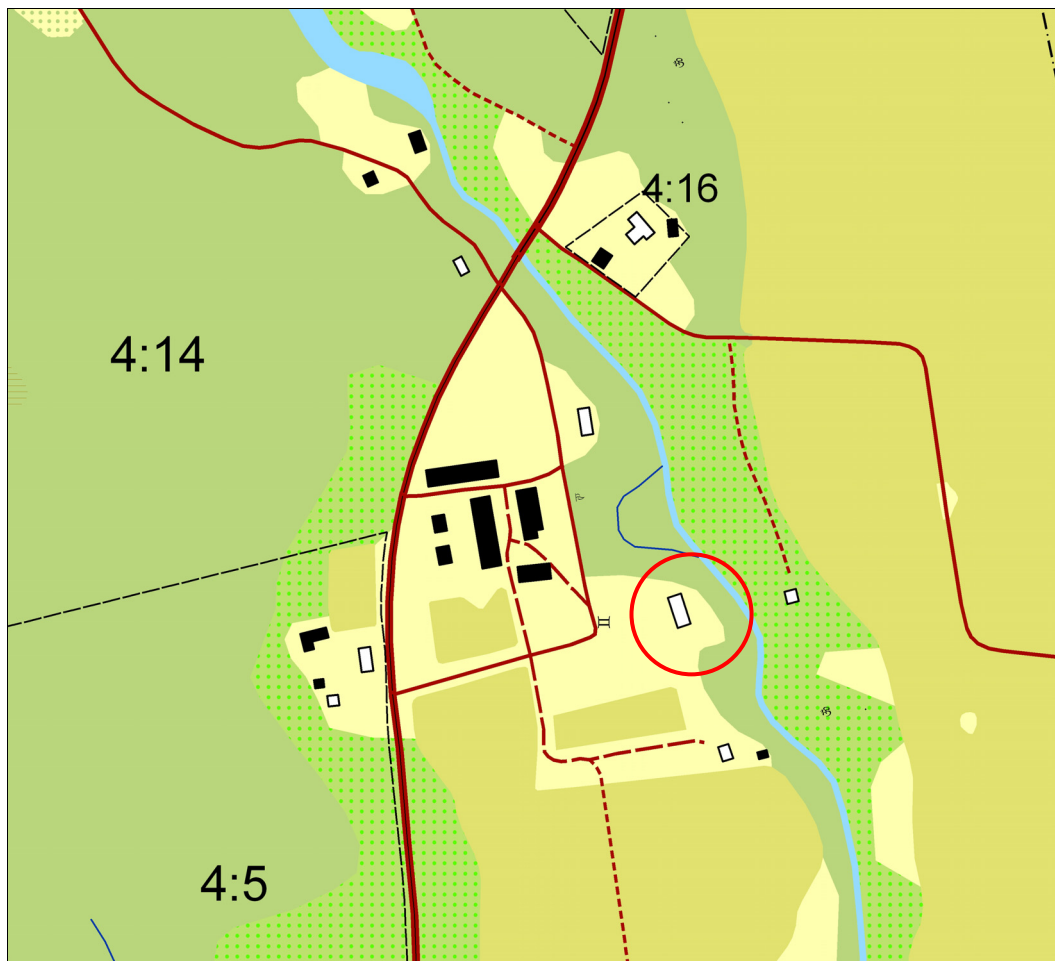
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01172.

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-62-3

Inledning

Valsta säteri ligger vid Valstaån i övergången mellan ett större skogsområde och jordbrukslandskapet kring ån. Fornlämningar finns inte inom området, men i trakten förekommer ensamliggande rösen och stensättningar vilket tyder på en bosättning under brons- och järnålder. Valsta säteris huvudbyggnad är byggnadsminnesförklarad i beslut daterat 1982-05-12.

Fastighetsägarna har ansökt om byggnadsvårdsbidrag för att restaurera byggnadens södra skorsten. De har även ansökt om tillstånd till ändring av byggnadsminne. Länsstyrelsen i Västmanlands län beviljade bidrag på 32 500 kr för åtgärden i beslut daterat 2012-03-22, dnr 434-4801-11. Länsstyrelsen beviljade tillstånd till ändring av byggnadsminne i beslut daterat 2012-03-22, dnr 432-459-12. Fastighetsägaren utsåg Västmanlands läns museum till antikvarisk medverkande för ärendet. Arbetet genomfördes under september 2012 med medverkan av byggnadsantikvarie Ia Manbo som även sammanställt denna rapport.

Utdrag ur digitala fastighetskartan 2004, skala 1: 4 000. Den aktuella byggnaden är inringad.

Historik

Valsta säteri nämns redan på 1350-talet då Västerås-biskopen Egisl ägde den. Huvudbyggnaden i karolinsk stil är uppförd före 1667 i falurött timmer. Huset vilar på en gråstensmurad grund, som inrymmer källare. Knuttimringen döljs av knutbräder utformade som pilastrar, vilka upptill försetts med kapitälliknande trävoluter. Knutar liksom dörr- och fönsterfoder är vitmålade. Säteritaket har försetts med enkupigt tegel på dubbel panel på det ursprungliga spåntaket. Taket kröns av två skorstenar i tegel. Den norra skorstenen putsades 1970, medan den södra har målats med vit färg direkt på teglet, okänt när. Lanterninen inrymmer en bostadsvåning med rektangulära blyspröjsade fönster, vilkas nedre del döljs till följd av takets nuvarande konstruktion. Övriga fönster är av 1700-talstyp med gamla hakar och profilerade spröjsar.

Byggnadsvårdsåtgärder

Den södra skorstenen var målad med vit färg direkt på teglet. Enligt en undersökning som fastighetsägaren gjort tillsammans med Wallins Bygg AB i Köping var färgen en plastfärg. Skorstenens färg flagnade kraftigt och vissa spjälkningsskador fanns på teglet, förmodligen till följd av målningen med plastfärg. Eftersom den norra skorstenen var putsad och vitmålad ville fastighetsägaren låta putsa även den södra, för att ge byggnaden ett mer enhetligt uttryck.

Bild 1: Valsta säteris huvudbyggnad från söder före skorstensrestaurering. Den södra skorstenen är närmast kameran. Notera skillnaden med den norra, putsade, skorstenen.

Bild 2: Skorstenen från väster före restaurering.

Bild 3: Skorstenen från sydväst före restaurering.

Bild 4: Den norra skorstenen putsades på 1970-talet.

Den befintliga färgen skrapades ned. Den satt relativt löst varför ingen blästring var nödvändig.

Bild 5: Den befintliga plastfärgen skrapades ned för hand.

Skorstenen putsades med hydraulisk kalkputs 3 mm från Målarkalk AB och målades med obruten Kalkfärg Special, även den från Målarkalk AB.

Bild 6 och 7: Skorstenen efter restaurering.

Bild 8: Huvudbyggnaden efter restaurering.

Resultat

Skorstensrestaureringen skedde enligt länsstyrelsens beslut och godkändes antikvariskt.

Bildlista

Bild 1	Vlm_kmvIM-947
Bild 2	Vlm_kmvIM-944
Bild 3	Vlm_kmvIM-946
Bild 4	Vlm_kmvIM-941
Bild 5	Vlm_kmvIM-1977
Bild 6	Vlm_kmvIM-2070
Bild 7	Vlm_kmvIM-2076
Bild 8	Vlm_kmvIM-2072

Administrativa uppgifter

Västmanlands läns museums dnr: VLM 120094

VO Kulturmiljö; projektnr: 3-12-104

Länsstyrelsen dnr: 434-4801-11
432-459-12

Fastighetsbeteckning: Valsta 4:14

Landskap: Västmanland

Län: Västmanland

Socken: Odensvi

Kommun: Köping

Ägare-beställare: Karl Lorichs
Valsta 3
731 93 KÖPING

Entreprenör: Köpings Mur & Husrenovering
Hans Mattsson
Borsingbyvägen 2
731 97 KÖPING
070-578 14 05

Antikvarisk medverkan: Västmanlands läns museum
Antikvarisk expert
Ia Manbo
Karlskatan 2
722 14 VÄSTERÅS
Tele: 021-39 32 22

– en del av Landstinget Västmanland

Västmanlands läns museum, Karlsgatan 2, 722 14 VÄSTERÅS
Tele: 021-39 32 22 · E-post: lansmuseet@ltv.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISSN 1651-7342
ISBN 978-91-86511-62-3